

TÜSİAD Görüş

TÜSİAD GÖRÜŞ DERGİSİ

SAYI: 79

**Muharrem Yılmaz
TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
GÖRÜŞ DERGİSİ MAKALESİ**

'ÇÖZÜME YATIRIM' VE BÖLGESEL KALKINMA

"Çözümüne yatırım için buradayız". "Doğu ve Güneydoğu Ekonomi ve Kalkınma Zirvesi: Cizre Buluşması"nda yaptığım konuşmada vermek istediğimiz ana mesaj buydu. Üyelerimizin bu zirveye katılma konusunda gösterdikleri heyecan, bölgenin geleceğine yönelik projeleri özel sektörün ülkemizin en zor sorununun çözümü yönünde atılan adımlara ne denli güçlü bir destek verdiğinin de göstergesiydi.

Gerek yöre halkı gerekse ulusal medya bu buluşmayı gerçekten büyük bir heyecanla karşıladı. Ülkenin bütünlüğü ve dirliği açısından ekonomik kalkınmanın ne denli önemli olduğu konusunda bir mutabakatın varlığı bu olumlu tepkide muhakkak ciddi bir paya sahiptir. Ancak sanıyorum ki Cizre'deki buluşmanın bu denli sıcak bir atmosferde gerçekleşmesinde tüm toplumumuzda çok güçlü şekilde var olduğuna inandığım acılı günleri geride bırakma iradesinin de payı yüksekti.

Çözüm sürecinin başlamasıyla birlikte en somut kazancımız silahların susması oldu. Bundan sonra da ileriki aşamalarda bir yandan bölgede kalıcı barışın sağlanması için gerekli koşulların yaratılacağını, diğer yandan da genel demokratikleşme hedeflerimiz çerçevesinde Kürt sorunuyla bağlantılı konuların da bir sonuca bağlanacağını ümit ediyoruz.

Daha şimdiden, bölgeye hakim olmaya başlayan sükunetin ekonomik sonuçlarını görmeye başladık. Sınırdan geçen araç sayısındaki ya da ticaretteki artışa baktığımızda bunu somut olarak tanımlamamız da mümkün. Bundan sonra da Şırnak, Cizre, Hakkari ve bölgenin diğer yerleşim bölgelerinde yeni otoyollar, havaalanları artan iletişim ve ulaşım imkanlarıyla çok farklı bir geleceğe ilerleneceğinden eminiz. Yaptığımız analizlere göre bölgenin refaha

kavuşması ve zenginleşmesi Türkiye'nin de büyümesine ve refahına, ekonomisinin daha güçlenmesine büyük katkı yapacak.

Aslında bölgenin kalkınmasını ele alırken bunu yalnızca Türkiye'nin bir meselesi ya da şiddetin bugüne dek yaptığı tahribatın tersine çevrilmesi açılarından da görmemeliyiz. Bölgesel kalkınma bu sayımızdaki yazılardan da anlaşılacağı gibi 21'inci yüzyılın dünyasında ekonomik düşüncenin ve siyasetin merkezinde yer alacak. Dolayısıyla tüm dünyada bölgesel kalkınma meselesine bakışta yeni yaklaşımların öne çıktığını da takip ediyoruz. Artık bölgesel kalkınmada yerel katkının, bölgesel katkının payı geçmişe göre çok daha yüksek olmak zorunda.

Türkiye'nin bugüne kadarki deneyimlerinde merkezden yapılan çalışmaların bölgelerde katılım ve sahiplenme sorunlarına yol açtığını gözlemledik. Bu aynı zamanda merkezîyetçi bir geleneğin de katkısıyla ciddi ve kalkınma açısından olumsuz sonuçlara yol açan koordinasyon eksikliklerine yol açtı. Bölgesel kalkınma mantığına göre örgütlenmemiş idare, finansman kaynağı tahsis yöntemleri ve benzeri alışkanlıklar da hem finansal açıdan hem de kurumsal olarak bölgesel kalkınma planlarının beklenenin çok altında bir yarar sağlamasına yol açmıştır.

Halen yaşanmakta olan derin küresel krize rağmen pek çok gözlemcinin korktuğu gibi yoğun bir korumacılık siyasetiyle de karşılaşmadık. Krizin daha da derinleşmesinden de bu nedenle kurtulduk diyebiliriz. Rakamlara baktığımız zaman beş yıl içinde korumacılık karşısında serbest ticaret ve yatırım mekanizmalarının gayet sağlam durduğunu söyleyebiliriz. Bundan da en çok yararlananlar kalkınmakta olan ülkeler oldu.

20 yıllık bir perspektiften bakıldığında veriler gerçekten etkileyici: 1990 yılından beri ticaret ve doğrudan yatırım dünya üretiminden hızlı arttı. Hatta doğrudan yabancı yatırımlar ticaretten bile hızlı arttı. Doğrudan Yabancı Yatırım stoğu dünya gelirin 1990'da yüzde 9'u iken, 2012'de yüzde 33'üne çıktı. Mal ve hizmet ihracatı aynı dönemde dünya üretimin yüzde 20'sinden yüzde 31'ine ulaştı.

1990'ların sonuna kadar gelişmekte olan ülkelerin yalnızca yüzde 30'u (72 ülkeden 21'i) öndeki ülkelere özellikle de ABD'ye yaklaşıyordu. Aradaki gelir farkını kapatma hızı ise kişi başına yüzde 1,5'ten ibaretti. O dönemden beri gelişmekte olan ülkelerin dörtte üçü (103 ülkeden 75'i) aradaki mesafeyi kapatmaya başladı. Kişi başına gelirden arayı kapatma hızı yüzde 3,3'e çıktı. 2008'de başlayan krizden sonra bile bu hız yüzde 3'e yakın kaldı.

Türkiye de bu gelişmelerden payını elbette aldı. Ancak yeterince aldığını da söyleyemeyiz. Güneydoğu'da olduğu gibi bölgesel kalkınma projeleri bundan böyle ekonomik kalkınma açısından daha önemli olacak. Zira dünya ekonomisinde, küreselleşme çerçevesi içinde bir yandan bölgesel ticaret ve yatırım alanları şekillenirken, diğer yandan da bazı bölgeler ve kentler öne çıkıyor.

Bu nedenle Türkiye'de daha ademi merkezîyetçi bir anlayışla bölgesel kalkınma modelleri üretmeye başlanmasını umut verici bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Bu projelerde katılım, sosyal sermayeyi geliştirmeye önem verme, iş hayatında bölgesel düzenlemeler yapma gibi kaygıların ön plana çıkmasını da önemsiyoruz. Tüm bu gelişmelerin AB ile ekim

ayında açılması karara bağlanmış “bölgesel politikalar” faslıyla da yakından bağlantısı var. Bizi AB uyumunda bir adım daha ileri götürecek bir gelişme sayıyoruz bunu.

Türkiye'nin AB yolunda ilerlemesini hem kalkınma davamız hem de demokratikleşmemiz açısından kritik önemde görüyoruz. Zira tüm deneyimler gösteriyor ki demokratik katılım, vatandaşın yönetime katkısı, kararlarda kendinden izler bulması kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşıyor.

Yeniden Cizre'deki o candan ve sıradışı buluşmaya dönecek olursam, orada dile getirdiğim düşünceleri bu yazıda da tekrarlamak isterim. “Türkiye sıradan bir ülke değil. Türkiye'deki kalkınma ve demokrasi mücadelesinin nasıl bir sonuca varacağı hem bölge açısından hem de dünya açısından merakla bekleniyor. Kendi çoğulculuğuyla hem etnik hem mezhepsel olarak barışık, bu meseleleri demokratik bir anayasa çerçevesinde 21. yüzyıla uygun şekilde çözmüş bir Türkiye bu başarısıyla tüm bölge ve hatta dünya açısından dikkatle izlenecek iyi bir örnek teşkil edecektir. İşte o zaman, bugün Cizre'de ilk adımlarını atmaya başladığımız bölgesel yatırım ve kalkınma hamlesinin müthiş bir ivme kazanacağını da hep birlikte göreceğiz. Türkiye refahı doğal kaynaklara dayanarak değil, mal ve hizmet üretimiyle, insani sermayesinin zenginliğiyle, yaratıcılığıyla, teknolojiyle ve yeni teknolojilerle haşır neşir yeni nesillerinin hamleleriyle yakalayacaktır. Bu hedefe varılması için kuşkusuz çok çalışmamız, dünyayla rekabet etmemiz, verimli olmamız gerekecektir. Bu konularda ülkenin batısının, doğusunun, kuzeyinin, güneyinin hepimizin, hep birlikte çok çalışması gerekecektir. Bunu becerirsek Güneydoğu Anadolu'daki bir zamanların görkemli merkezleri yeniden canlanacaktır. Hayat; sanat, felsefe ve estetikle zenginleşecektir. Çocuklarımız daha iyi, müreffeh ve özgür bir Türkiye'de ve barış içinde yaşayacaktır. Bizce bu hedef, bu hayal erişilmez değildir. Erişeceğimize de tüm kalbimle inanıyorum.”